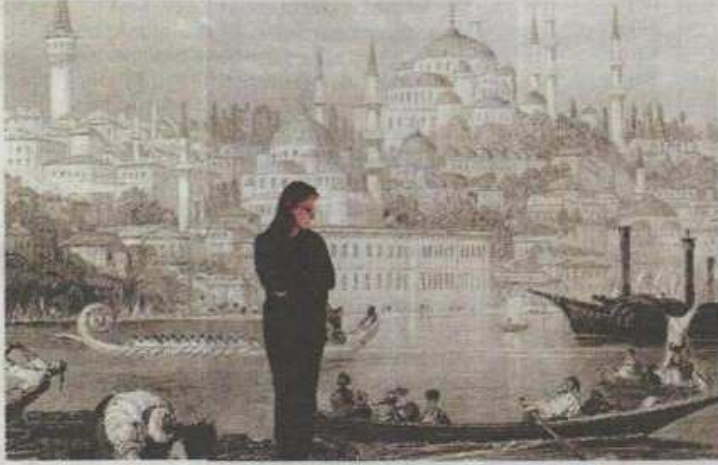

Ben zaten Ayvazovski için geldim

Pitoresk İstanbul sergisi, "Codex Art tekniğiyle İstanbul gravürleri, tabloları canlanıyor" duyurusuyla geçtiğimiz hafta Deniz Müzesi'nde başlamıştı. Gravürlerin dev ekranlarda nasıl canlanacağını çok merak ettim. Gerçekten dedikleri gibi 200 yıl öncesinin İstanbul'unda gezebilecek miydim? Melling'in Tophane Çeşmesi gravürüne girebilecek miydim? Heyecanla gittim...

Melda BAĞDATLI meldabagdatli@gazeteyeniyyuzyl.com

Dediler ki bu sergide gravürlerin içine girebiliyormuşuz... İstanbul'a gönül vermiş, bir dönem yaşamış altı ressamın; Antoine Ignace Melling (1763-1831), Thomas Allom (1804-1872), Joseph Schranz (1803-1853), John Frederic Lewis (1804-1876), William Henry Bartlett (1809-1854) ve Ivan Ayvazovski'nin (1817-1900) eserleriydi bahsettikleri. Bülten görsellerinde dev ekranlara yansıtılmış gravürler, tablolar vardı. Bir de 1800'lerin Haliç'te kayıklarlarla verenlerin fotoğrafları... Eski İstanbul'da Tophane'de, Sultanahmet'te, Kapalıçarşı'da ben de dolanayım istedim. Sonra hatırladım. Codex Art tekniğinin sergide kullanılması ilk değildi. Gezenler -belki gezmeyenler de- hatırlayacaktır, 2012-2013'te İstanbul ve Ankara'da açılan Van Gogh Alive Dijital Sanat Sergisi'nde de bu teknik kullanılmıştı. Tablolar müzik eşliğinde canlanmış, dileyenler Van Gogh'un meşhur odasındaki sandalyeye otururken fotoğraf çektiymişti. Sergi çok ses getirmişti. Şimdi aynı ambiyansı İstanbul gravürleri eşliğinde yaşıyorsunuz.

SİZİ SANDALLARIN YANINA ALALIM

Sergiye ve teknolojisine belli bir bedel ödeyerek içeri adım atanları karşılarken

hiç kusur etmiyorlar. Ben de içeri girer girmez görevli tarafından kapılıyorum ve kendimi hemen sol tarafımdaki iki gravürün karşısında buluyorum. Yalnız baktığım gravürde kendimi de görüyorum. Allom'un Kapalıçarşısı'nda dev ve şaşkın bir figür olarak belirliyorum, yanındaki de Allom'un gravürü ama neresi anlayamıyorum. Yanlarında bilgi yazmıyor. Aynı görevli arkadaş şaşkınlığımı atamadan beni fotoğraf çekirmeye davet ediyor. Biraz karambole getiriyor durumu ama zaten niyetli olduğum için talimatlara uyuyorum. Altı İstanbul manzarasından birini seçmem gerekiyor. Hemen arkamda benimle aynı şeyleri yaşayan bir beyefendi var. Onu da bekletmemek için yine Allom'dan bir manzara seçiyorum. Melling'le bir türlü denk gelemiyoruz.

Yeşil ekran önüne geçiyorum. Güya Haliç kenarındayım, yanımda balıkçılar, arkamda Süleymaniye manzarası var. Gravürdeki iskelenin üzerine denk getiriyorlar beni. Sandalların yanına alıyorlar yani... Çirkin birkaç poz ve parlayan gözlük sonrası sandallara bakarken çekin bari olur diyorum. Ricamı kırmıyorlar ama sonra farkediyorum ki ayaklanım ve kayıkçının gövdesi kadrajdan çıkıvermiş.

ESKİ VE YENİ TEKNOLOJİ

Fotoğraf bedelini ödeyip sergi alanına devam ediyorum. "Teknoşov" atağından sonra klasik sergi yerleşimi hafif bir burukluk yaratıyor bende. Cameraklar arkasında gravürlerin orijinaleri ve yer aldığı kitaplar, dönemin haritaları, duvarlarda ressamın biyografileri var. Derken dokunmatik ekranlı 'kitabı' ve elektronik bilgi panosunu görüyorum. Hemen birkaç tuşuna dokunuyorum. Perspektif aldatmacası yapan üç boyutlu çerçevelerin yanından geçerken videoya çekiyorum ama meğer diğer duvarda daha önce çekilmiş videoları varmış. Kendi çektiklerimi siliyorum. Videonun videosunu çekiyorum, daha güzel oluyor.

SİZİNKİ HANGİSİ?

Nihayet dev ekranların olduğu salona kalın siyah perdeyi aralayarak giriyorum. Salonun ortasında büyük puflar var, oturup izlememiz için. Dev ekranlarda akan 'canlanan tablolar

şov' sabah 10 akşam 21 kesintisiz akıyor. Pazartesi yok. Haftasonu ise akşam 22'ye kadar. Bir döngü 35 dakika sürüyor. Gravür akışına İstanbul'la özdeşleşen müzikler eşlik ediyor. Guatelli Paşa'nın Aziziye Marşı, Donizetti'nin Mecidiye Marşı, Emre Aracı'nın Türk Kasidesi, Sultan Abdülaziz'in Hicaz Sırto'su, Sultan Abdülmecit'in Osmanlı Saltanat Marşı, Dede Efendi'nin Gülnihal'i... Serginin müzik yönetmeni **Anjelika Akbar**. Seçimler de ona ait.

Seyre dalmışken, sergiye hemen arkamdan giren beyefendinin sözüyle dünyaya dönüyorum: "Sizinkisi hangi ressam hanımefendi?" Tam, "Melling galiba" diyecek gibi olurken, "Ben Ayvazovski'nin renklerine hayranım, onun tabloları bir başka" diyor kibar beyefendi. Birkaç dakika önce Ayvazovski tablolarına sıra geldiğinde, ayağa kalktığını hatırlıyorum. "Zaten Ayvazovski için geldim sergiye" diyerek çıkıyor salondan. Ne kadar bilinçli bir bey diyorum içimden. Salona yeni gelenlerle beş kişi oluyoruz.

Derken Melling'in harem gravürüne sıra geliyor. Hareketli müzikle birlikte canlanıyor

Topkapı'nın harem ve kadınları.

Renkleniyor. Sonra yine Melling'den Kağıthane'de cirit sahnesi belirliyor. Sahnenin üstünden alevli okların süzülüşünü izliyorum, hatta fotoğraflayabiliyorum. Melling'in kahvehane sahneleri canlanıyor; sebillerden sular akıyor, udilerin eli kolu oynuyor. Schranz'ın dev İstanbul Boğazı panoraması da uzun uzun baktırıyorum. Boğazı seyrederken mevsimler değişiyor, ardından gökyüzündeki ayı takip ederken güneş doğuyor.

Ardından kalın perde aralanıyor. İlkokul öğrencileri giriyor içeriye öğretmenleriyle birlikte. Grup indirimi diye düşünüyorum. Onlar girerken, salondan çıkıyorum.

Dedikleri gibi eski İstanbul'u gezmiş kadar oldum mu, beğendim mi sergiyi diye soruyorum kendime. Evet, gravürlerle aramda bir yaşanmışlık oldu sanki diyorum içimden. Beğenmiş kadar oldum.

Melling'in Topkapı Sarayı Harem Dairesi'ni tasvir ettiği gravür. Pitoresk İstanbul'da 'gerçek' kadınlarla canlanıyor.